

Consorci de
Biblioteques Universitàries
de Catalunya

Recomanacions del Working Group on Open Access de l'EUA aprovades per l'EUA Council el 26 de març de 2008 (Universitat de Barcelona, Espanya)

European University Association (EUA)

El document original (*Recommendations from the EUA Working Group on Open Access adopted by the EUA Council on 26th of March 2008 (University of Barcelona, Spain)*) es pot consultar a: http://www.eua.be/fileadmin/user_upload/files/Policy_Positions/Recommendations_Open_Access_adopted_by_the_EUA_Council_on_26th_of_March_2008_final.pdf

La traducció catalana ha estat feta, amb permís de l'EUA, per Núria Comellas (Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya - CBUC)

I Grup de treball: objectius i abast

El gener de 2007 l'EUA va establir un "grup de treball sobre l'accés obert" que durant el període d'un any havia de ser una plataforma d'opinió d'experts per donar tant veu com visibilitat a les universitats europees en tant que parts interessades en el debat polític. La missió tenia un doble vessant: crear consciència de la importància de l'accés obert dins la comunitat universitària, tant en termes de l'impacte sobre el procés de recerca com de les implicacions financeres per a les biblioteques universitàries, i desenvolupar recomanacions per a una estratègia comuna per al sector universitari com a part interessada clau en el desenvolupament de polítiques en aquest camp. La decisió de crear el grup de treball reflectia la visió general que el debat polític creixent sobre les àmplies implicacions del ràpid desenvolupament de les tecnologies de la informació i la comunicació digitals per a la publicació no estava tenint en compte els interessos de les

universitats, i que tendia a estar dominat pels interessos comercials de les grans empreses de publicació científica.

Els membres del grup van treballar amb diferents perspectives universitàries del concepte *accés obert*: les dels investigadors acadèmics, les dels bibliotecaris i les dels gestors universitaris. En les tres reunions que va fer durant el 2007, el grup de treball va recollir opinions autoritzades sobre els models comercials de publicació en accés obert, els temes legals i de propietat intel·lectual, el desenvolupament tècnic de dipòsits digitals nacionals i la seva connexió europea, i les polítiques que les agències finançadores nacionals i la Comissió Europea estaven desenvolupant per publicar en accés obert. El professor Sijbolt Noorda (coordinador del grup de treball) i els membres del grup van participar també en diverses conferències europees que van tenir lloc el 2007, incloent-hi la important conferència "Scientific Publishing in the Digital Age", organitzada conjuntament per la Direcció General de Recerca i la Direcció General d'Informació i Mitjans de Comunicació de la Comissió Europea a Brussel·les el febrer de 2007, en la qual es va reconèixer formalment el sector universitari com una part interessada important en el debat polític sobre l'accés obert.

Per assolir les seves recomanacions (que estan adreçades a tres públics: líders universitaris en l'àmbit institucional, conferències nacionals de rectors i l'EUA), el grup de treball ha tingut en compte l'espectre complet dels temes implicats, els quals van des de les clares oportunitats que ofereix l'eixamplament de l'accés als resultats de la recerca fins a les implicacions que la publicació en accés obert pot tenir en la revisió per parells i les que pot tenir la garantia de qualitat de la recerca acadèmica i el ràpid increment dels costos de les publicacions científiques per a les biblioteques universitàries (a causa dels preus elevats de subscripció tant de les revistes electròniques com de les impreses, incloent-hi les estratègies comercials d'*empaquetament* per part dels editors).

II Context europeu i global de les recomanacions

Les recomanacions del grup de treball miren de construir a partir dels resultats de l'*Study on the Economic and Technical Evolution of Scientific Publications Markets in Europe* (Comissió Europea, Direcció General de Recerca, informe del projecte, gener de 2006) i de declaracions públiques emeses per l'European Research Council (ERC) i l'European Research Advisory Board (EURAB) sobre accés obert, i també sobre les pràctiques actuals d'algunes agències finançadores, com ara els UK Research Councils i les polítiques recentment adoptades dels National Institutes of Health (NIH) als Estats Units d'Amèrica relatives als mandats d'accés obert per a les publicacions revisades per parells resultants de subvencions.

En el context europeu, el desenvolupament més recent i significatiu ha estat l'anunci de l'ERC, el 17 de desembre de 2007, de la seva posició sobre l'accés obert, de la manera següent: l'ERC requereix que totes les publicacions revisades per parells resultants de projectes de recerca que subvencioni es dipositin perquè es puguin publicar en un dipòsit de recerca adient —com ara el PubMed Central, l'arXiv o un dipòsit institucional— quan sigui possible, i que, a més, s'ofereixin en accés obert dins el termini dels sis mesos següents a la publicació.

Les recomanacions del grup de treball intenten també donar suport a les iniciatives a escala europea que promouen els dipòsits institucionals, a la connexió i a l'accessibilitat més àmplia mitjançant la futura Confederation of European Repositories que està desenvolupant el consorci del projecte DRIVER (finançat pel 7è programa marc de recerca de la Comissió Europea), i també a altres iniciatives liderades per universitats com ara l'EurOpenScholar i la xarxa UNICA.

III Recomanacions

Les recomanacions del grup de treball estan basades en les premisses centrals següents: el rol i la responsabilitat de la universitat com a guardiana del coneixement científic en tant que "bé públic", la disponibilitat pública, tan aviat com sigui possible, dels resultats de la recerca finançada amb fons públics, i la garantia de qualitat dels processos de revisió per parells són condicions prèvies per a la publicació erudita i, per tant, és essencial que es mantinguin en el mode de publicació digital.

És important destacar que l'abast de les recomanacions del grup de treball prioritza la necessitat de millorar només l'accés obert a la literatura científica revisada per parells i publicada, i no a les dades de recerca científica, als materials docents, etc. Els temes de l'accés a les dades de recerca, l'arxiu i la preservació necessiten una atenció addicional d'universitats, d'agències finançadores i d'ens científics professionals, i són matèria d'estudi en diverses iniciatives a escala nacional i europea que no es tracten aquí (per exemple, l'Alliance for Permanent Access and European Digital Information Infrastructure).

A) Recomanacions per al lideratge de la universitat

1. Les universitats haurien de desenvolupar polítiques i estratègies institucionals que fomentin que els resultats fiables de la recerca (en forma de treballs de recerca i altres documents) estiguin a la disposició del nombre d'usuaris més ampli possible, maximitzant-ne la visibilitat, l'accessibilitat i l'impacte científic.
2. La proposta bàsica per aconseguir-ho seria la creació d'un dipòsit institucional o bé la participació en un dipòsit compartit. Aquests dipòsits estarien creats i gestionats segons les bones pràctiques habituals (seguint les recomanacions i pautes del DRIVER i projectes similars), complirien el protocol OAI-PMH i permetrien la interoperabilitat i la connexió futura per a un ús més ampli.
3. Les polítiques institucionals de la universitat haurien de requerir als seus investigadors que posin (autoarxivament) les publicacions científiques en el dipòsit institucional en el moment que són acceptades per ser publicades. Els períodes d'embargament permesos només serien aplicables a la data de la provisió d'accés obert i no a la data de dipòsit. Aquestes polítiques serien compatibles amb les polítiques en desenvolupament de les agències finançadores de la recerca a escala nacional i europea, com ara l'ERC.
4. Les polítiques universitàries haurien d'incloure el copyright en la gestió dels drets de propietat intel·lectual institucional (DPI). Hauria de ser responsabilitat de la universitat informar els investigadors sobre els DPI i la gestió del copyright per garantir la més àmplia difusió i reutilització dels continguts digitals de la recerca que han produït. Això hauria d'incloure una política clara sobre la propietat i la gestió del copyright de les publicacions erudites i definir procediments que assegurin que la institució té el dret d'usar el material produït pel seu personal per a futurs propòsits d'investigació, d'educació i d'instrucció.
5. Les polítiques universitàries institucionals haurien d'explorar també com trobar i fer accessibles als investigadors els recursos propis per tal de pagar les quotes d'autor que donin suport al model emergent "paga l'autor" de la publicació en accés obert.

B) Recomanacions per a les conferències nacionals de rectors

1. Totes les conferències nacionals de rectors haurien de treballar amb les agències finançadores de la recerca nacional i amb els governs dels seus països per implementar el requisit d'autoarxivament de les publicacions de recerca en els dipòsits institucionals i en altres dipòsits adients en accés obert d'acord amb els models de bones pràctiques de l'ERC i les agències nacionals de finançament de la recerca que gestionen els mandats d'accés obert. Les conferències nacionals de rectors haurien d'encoratjar els governs a

- treballar en el marc del Council of the European Union Conclusions on Scientific Information in the Digital Age: Access, Dissemination and Preservation adoptat en la reunió de l'EU Competitiveness Council el 22 i 23 de novembre de 2007.
2. Les conferències nacionals de rectors haurien de donar prioritat alta al fet de despertar la consciència dels directius universitaris sobre la importància de les polítiques d'accés obert en termes de donar millor visibilitat, accés i impacte als resultats de la seva recerca.

C) Recomanacions per a l'European University Association

1. L'EUA hauria de seguir contribuint activament al diàleg polític sobre l'accés obert en l'àmbit europeu amb l'objectiu d'aconseguir un mandat d'autoarxivament per a tots els resultats de la recerca derivats de programes o projectes de recerca finançats per la Unió Europea; per tant, haurien de donar suport i construir sobre la posició de l'ERC i d'altres iniciatives internacionals, com ara la dels National Institutes of Health (NIH) dels Estats Units d'Amèrica.
2. L'EUA hauria de continuar sent visible i reunint la perícia de les universitats europees en temes d'accés obert per tal d'oferir contribucions en esdeveniments europeus i internacionals que facin avançar l'accés obert a les publicacions científiques, les dades de recerca i la seva preservació.

Membres del Working Group on Open Access de l'EUA

Coordinador: Sijbolt Noorda (membre del Consell de la Unió Europea, Països Baixos)

Alemanya: Gerhard Schneider, Vicerector, Universitat de Friburg

Bèlgica (Fl): Inge Van Nieuwerburgh, Universitat de Gant

Dinamarca: Wilbert van der Meer, Assessor especial, Conferència de rectors danesos

Espanya: Lluís Anglada i de Ferrer, Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya

Finlàndia: Kalle Korhonen, Membre del grup de treball finlandès per l'accés obert

França: Geneviève Gourdet, COUPERIN

Grècia: Claudine XenidouDervou, Coordinadora, HEALLink / Aristotle University

Itàlia: Paola Gargiulo, CASPUR

Noruega: Rune Nilsen, Universitat de Bergen

Països Baixos: Nol Verhagen, Universitat d'Amsterdam

Portugal: Eloy Rodrigues, dipòsit institucional de la Universitat de Minho

Regne Unit: Stephen Pinfield, Director de SHERPA, Universitat de Nottingham

República Txeca: Jan Stanek, Vicerector, Institut de Tecnologia Química, Praga

Suècia: Lars Björnshauge, Director de biblioteques, Universitat de Lund

Observadora: Françoise Vandooren, Biblioteca universitària, Université Libre de Bruxelles

EUA:

John Smith, Deputy Secretary General

Thomas Estermann, Senior Programme Manager

Gemma Jackson, Auxiliar administrativa, Research and Innovation Unit